

Гурбанова К.О.

студентка;

Водянка Л.Д.

кандидат економічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ДИРЕКТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Директивне планування діяло в більшості країн з централізованою системою управління економікою. Його суть полягала в тому, що централізовано розроблені планові показники розроблялися вищою за рівнем ланкою управління народним господарством і доводилися нею нижчій за рівнем ланці для обов'язкового виконання. Виконання доведених планових показників забезпечувалося виділенням відповідних фондів, трудових ресурсів і стимулювалося преміями та відзнаками. За невиконання планових завдань керівники несли персональну адміністративну та партійну відповідальність.

В умовах ринкової економіки за багатогранності форм власності елементи директивного планування зберігаються в державному секторі. Перехід від директивного планування до інших його форм насамперед передбачає усунення суперечностей між органами зі створення планових документів та їх виконавцями. Така методологія планування можлива лише при ефективному функціонуванні суто ринкових складових економіки вільної конкуренції. Нині таке планування є засобом вирішення багатьох завдань, які мають загальнонаціональне значення, наприклад, у сфері охорони навколишнього середовища, оборони, соціальної політики [3, с. 86-87].

Досягненнями централізовано-директивного планування є:

- накопичений досвід прогнозування господарського розвитку, включаючи динаміку неконтрольованих параметрів (наприклад, цін світового ринку);
- використання принципу пріоритету вирішення середньо- і довгострокових завдань перед поточними;
- застосування процедури узгодження планів у галузевому і територіальному аспектах;
- глибоко і багатосторонньо розроблені ідеї оптимізації прийняття рішень;

- отриманий багатий досвід технічно-виробничого і фінансового планування на підприємствах.

До недоліків такого планування належать:

- за своєю природою воно може працювати лише за високого ступеня виконання планів;

- брак у системі централізовано-директивного планування компенсаторів і резервів призводив до того, що навіть невеликі збої в окремих ланках економічної системи спричинювали значні зриви планів у суміжників;

- використання процедур планування «від досягнутого»;

- примусове підвищення «напруженості плану»;

- орієнтація на зростання валових показників, а не ефективності виробництва;

- система планування ґрунтувалась на незадоволенні попиту;

- заформалізованість фінансових обмежень на макро- і мікрорівнях;

- несприятливі умови для створення і впровадження нової техніки і технологій;

- приписки та інші форми спотворення інформації [1].

Неефективність поширення директивного планування на усі аспекти життя суспільства ілюструє досвід Радянського Союзу. Ще у 20-х роках ХХ ст. багато економістів та державних діячів активно обговорювали небезпеку зародження централізації в плануванні, відстоюючи можливість та об'єктивну потребу функціонування товарно-грошових відносин і способів їх планомірного регулювання. Наприклад, М. Бухарін попереджував про негативні наслідки переоцінки планового централізму без урахування елементів стихійності в розвитку народного господарства, особливо селянського ринку.

Серед провідних учених, які впроваджували цей напрям у життя, значну роль відіграє постать М. Кондратьєва. Він довів, що розробка найоптимальнішого перспективного плану можлива на основі аналізу розвитку економіки, кон'юнктури ринку і прогнозування його на майбутнє. Учений ставив питання щодо повного вивчення кон'юнктури, кліматичних і природних умов, економічних законів, особливостей територій та ін. У практиці планування при обговоренні перших п'ятирічних планів М. Кондратьєв відстоював позицію збалансованого розвитку всіх галузей народного господарства, включаючи сільське господарство та промисловість.

Низьку ефективність планування у Радянському Союзі можна пояснити, поділивши її численні чинники на дві основні групи:

1) планування формувалось на безпосередньому державному розподілі ресурсів без використання товарно-грошових відносин. Воно було ідеалізоване як найефективніший засіб управління народним господарством;

2) методологічні підходи практичного використання планування не завжди ґрунтувались на інтересах суспільства, а більшою мірою на застосуванні командно-адміністративних методів [2].

Заходи щодо покращання планування, які здійснювались у 80-ті роки, були відірвані від реальності, тому не дали бажаних результатів. При плануванні не враховувались інтереси регіонів, не були відпрацьовані методи регулювання загальнодержавних і регіональних процесів. Після 20-х років не простежувався територіальний аспект народногосподарського планування [1].

Список використаних джерел:

1. Бут О.М. Проблеми управління промисловістю: історичний досвід і уроки. К., 2010р.
2. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2004. – 688 с.: іл. – (останній перегляд: 19-03-2014).
3. Леонідов І.Л. Форми стратегічного планування в перехідній економіці України // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету. – 2011. – №48. – С. 86–91.

Гуцул Я.В.

*аспірант кафедри економіки підприємства,
Буковинський державний фінансово-економічний університет*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЖКГ МІСТА ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Аналіз зарубіжного підходу до управління ЖКГ показує, що комунальні послуги і все що пов'язане з житлом розглядаються як життєво важливі. Як наслідок, забезпечення населення цими послугами завжди здійснюється при активній участі державних